

KARŞILIKSIZ ÇEKE YENİDEN HAPİS CEZASI GELDİ

Çek kanununda değişiklik

Gündem yoğun, hukuki düzenlemeler, kanun hükmünde kararnameler (KHK), torba yasalar ile yoğun gündeme paralel yasal düzenleme ve değişikliklerle yoğun bir dönemden geçmekteyiz. Bu kadar önemli değişiklikler mevcut iken konu seçmek son derece zor. Bu nedenle daha evvelki yazılarımızda da izlediğimiz yöntemle genel olarak ticaret hayatını ve taciri yakından etkileyen konulardan başlamakta tercih ettim.

Av. Volkan Erel

O 9.08.2016 tarihinde "6728 Sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" yayımlanmış olup ticaret kanunu, icra iflas kanunu ve çek kanunu gibi birden fazla kanunda değişiklik gerçekleştirilmiştir. Ticaret hayatının vazgeçilmez ödeme araçlarından olan çek bakımından gerçekleştirilen değişiklikleri tacirin kullanımına yönelik olanlara ağırlık vererek incelemek gerekirse;

TCMB KAYITLARI YERİNE RİSK MERKEZİ VE ADLİ SİCİL KAYITLARI SAKLANACAK

Yasanın 61. Maddesi ile çek yasasının 2. Maddesi değiştirilerek;

- Banka tarafından çek hesabı sahiplerinin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) kayıtları yerine artık "risk merkezi kayıtları ve adli sicil kayıtlarının" banka tarafından saklanacağı şeklinde değiştirilmiş ve "Muhatap banka; gerçek veya tüzel kişi adına açılması talep olunan çek hesaplarında bunların, sermaye şirketlerinde ayrıca yönetim organında görev yapanlar ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkililerinin çek hesabı açma yasağının bulunmadığı

Av. Volkan Erel

hususunu kontrol ederek, yasağın bulunmadığına ilişkin sorgulama sonucunu muhafaza eder. Bankalar çek hesabı açtıkları kişiler ile çek hesabı sahibi tüzel kişi ise hesap açılış tarihi itibarıyla tüzel kişi tarafından bildirilen işlem yetkililerini 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 780'inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder" şeklinde yeni hü-

küm eklenmiştir. Buna göre şirketin yönetim organında görevli şahsın veya sicile tescil edilen şirket yetkilisinin çek hesabı yasağı olması halinde şirketin çek hesabı açamayacağı anlaşılmaktadır.

ÇEKTE T.C. KİMLİK YA DA MERSİS NUMARASI YER ALACAK

Ayrıca e ve f fıkraları ile çek yapraklarında bulunması gerekli hususlara ilave yapılarak;

e) Çek hesabı sahibi gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası; tüzel kişilerde ise varsa Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarası,

f) Çek hesabı sahibi ile düzenlenenin farklı kişiler olması hâlinde, ayrıca düzenleyenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası" da çek yaprağında bulunacağı belirlenmiştir.

Yasanın 62. Maddesi ile çek yasasının 3. Maddesinde belirlenen karşılıksız çek şikayet mercii değiştirilerek İcra Mahkemeleri görevlendirilmiştir.

Ayrıca evvelce büyük problemler yaşanmasına neden olan sonradan yetkilinin değişmesi durumuna çözüm getirir şekilde "(10) Lehine karrekodlu çek düzenlenen lehdar, tes-

“

Yeni yasaya göre şirketin yönetim organında görevli şahsın veya sicile tescil edilen şirket yetkilisinin çek hesabı yasağı olması halinde şirket çek hesabı açamayacak”

lim aldığı çeki Türk Ticaret Kanununun 780'inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder. Karekodlu çekin sisteme kaydedildiği tarihten sonra çek düzenleyen tüzel kişinin temsilcilerinde meydana gelen değişiklikler, çek hesabı sahibi tüzel kişinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz” hükmü getirilmiştir. Böylece tanzim ile vade arasında çeki düzenleyenin yetkililerinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle lehdarın mağdur edilmesinin önü kapatılmıştır. Yasa koyucu bu maddenin yürürlük tarihini 31.12.2017 olarak belirlemiştir.

3. Çek Kanunu'nun "Çek Düzenleme Ve Çek Hesabı Açma Yasağı" başlıklı 5. Maddesine getirilen değişiklikler aşağıda kısaca özetlenmiştir:

HER BİR ÇEKLE İLGİLİ BİNBEŞYÜZ GÜNE KADAR ADLI PARA CEZASI

63. madde ile çek yasasının 5. Maddesinde değişiklikler yapılmış olup;

(1) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili

olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükümlenir. Ancak, hükmedilecek adli para cezası; çek bedelinin karşılıksız kalan miktarı, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından az olmaz. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmeder. Yargılama sırasında da resen mahkeme tarafından koruma tedbiri olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi, bu tüzel kişi adına çek keşide edenler ve karşılıksız çekin bir sermaye şirketi adına düzenlenmesi durumunda ayrıca yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri

hakkında uygulanır. Koruma tedbiri olarak verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına karşı yapılan itirazlar bakımından 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Bu suçtan dolayı açılan davalar icra mahkemesinde görülür ve İcra ve İflas Kanununun 347, 349, 350, 351, 352 ve 353 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır. Bu davalar çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da hesap sahibinin yahut şikâyetçinin yerleşim yeri mahkemesinde görülür.

ÇEK YASAĞI OLANLAR, SERMAYE ŞİRKETLERİNİN YÖNETİMİNDE GÖREV ALAMAYACAK

(2) Birinci fıkra hükmüne göre çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olan kişi, çek hesabı sahibidir. Çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması hâlinde, bu tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organının

üyesi, böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişiler, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmamakla yükümlüdür. Birinci fıkra uyarınca hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilenler, yasaklılıkları süresince sermaye şirketlerinin yönetim organlarında görev alamazlar. Ancak, hakkında yasaklama kararı verilenlerin mevcut organ üyelikleri görev sürelerinin sonuna kadar devam eder.

RİSK MERKEZİ ÇEK YASAĞI OLANLARI BANKALARA İLETECEK

(8) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına ilişkin bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla MERSİS ile Risk Merkezine elektronik ortamda bildirilir. Hakkında çek hesabı açma yasağı kararı verilen kişiler, Risk Merkezi tarafından bankalara bildirilir. Bu bildirimler ile bankalara yapılacak duyurulara ilişkin esas ve usuller, Adalet Bakanlığının uygun görüşü alınarak Risk Merkezi tarafından belirlenir.

ÇEK YASAĞI KALKANLAR MERSİS İLE RİSK MERKEZİNE BİLDİRİLECEK

(9) Karşılıksız kalan bir çekle ilgili olarak yapılan yargılama neticesinde mahkeme tarafından beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın düşmesi veya davanın reddine karar verilmesi hâlinde, aynı karrarda, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin kararların kesinleşmesi üzerine, bu kararlar, MERSİS ile Risk Merkezine sekizinci fıkradaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur."

"(10) Birinci fıkrada tanımlanan suç nedeniyle, ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmaz."

"(11) Birinci fıkra uyarınca verilen adli para cezalarının ödenmemesi durumunda, bu ceza,

Adli para cezalarının ödenmemesi durumunda, kamuya yararlı bir işte çalıştırma kararı verilmeksizin doğrudan hapis cezası verilecek.

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 106 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamuya yararlı bir işte çalıştırma kararı verilmeksizin doğrudan hapis cezasına çevrilir.

64. madde ile çek yasasının 6. Maddesinde değişiklikler yapılmış olup;

Etkin pişmanlık ve çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması;

MADDE 6 – (1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkında,

a) Yargılama aşamasında mahkeme tarafından davanın düşmesine,

b) Mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra mahkeme tarafından hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına,

karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5'inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(2) Şikâyetten vazgeçme hâlinde de birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kişi, mahkûm olduğu cezanın tamamen infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl ve her halde yasağın konulduğu tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra, hükmü veren mahkemeden çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasını isteyebilir; mahkemenin vereceği karara itiraz edebilir. Bu itiraz bakımından İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kal-

dırılmasına ilişkin karar kesinleştiğinde, yasağın kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur."

Ayrıca yasanın 65. Maddesi ile çek yasasının geçici 4. Maddesine yasanın değişikliklerinin yürürlüğünden evvel verilmiş olan çek hesabı açma yasaklarına ait kararların TCMB tarafından silinme şartları oluşuncaya dek tutulacağı belirlenmesi yapılmıştır.

Çalışmamızın hepinize faydalı olması dileği ile ÇSD ailesine ve Sayın Başkanımıza ülkemizin ticari hayatı için giriştikleri özverili gayretleri nedeniyle teşekkür ederim. Saygılarımla,

Av. Volkan EREL
www.erelevil.av.tr